

HARIJS JĀKOBSONS

DZINTARS...

īsts vai
viltots?

Dzintara darbnīcas
apmeklējums

HARIJS JĀKOBSONS

DZINTARS... īsts vai viltots?

**Dzintara darbnīcas
apmeklējums**

Vāka dizainu veidojusi *Lilija Rimicāne*

ISBN 978-9984-859-91-0

© Harijs Jākobsons, teksts, 2014

© «Izdevniecība Avots», 2014

© L. Rimicāne, vāka dizains, 2014

Darbnīcā

Labu dienu! Mani sauc Haris.

(Tā sākas mūsu apmeklējums. Kamertonis.

Ciest nevaru, ja dzirdu, ka kāds radošais izsakās: ES! Savā daiļradē... utt. Krusttēvs vienmēr teica – mālēju...)

Pirmais jautājums tomēr ir – kādā valodā stāstīt? Varu latvju, vācu un krievu mēlēs.

Un nākamais – cik jums ir laika? Joka pēc piebilstu, ka pāris nedēļu varu stāstīt, pēc tam vajadzētu padomāt.

(Parasti kāda stunda vajadzīga, lai kaut pašu mazumiņu izstāstītu un parādītu. Labāk jau, ka vairāk laika. Un bieži apmeklējums ievēlās – cilvēki kļūst ieinteresēti. Prom nevienu nedzenu.)

Tātad – mani sauc Haris, un šeit ir vienīgā pieejamā dzintaru darbnīca Latvijā. Apmeklējums ir bez maksas. (Citiem ārzemniekiem noteikti jāpiebilst, ka nav un nebūs nekādu slēpto maksājumu. Viņi pieraduši pie attieksmes, ka tiek uzskatīti par bagātajiem kapitālistiem, kuri atveduši naudiņu.)

PIELIETOJUMS

Kā katram dzintara meistaram, arī man gri-bētos, lai rotaslietas būtu galvenais dzintara izmantošanas veids. Tomēr vēsture liecina, ka dzintars izmantots, gan aizvietojot vīraku baz-nīcās, gan lēcu izgatavošanai optiskām ierīcēm. No rotaslietām nederīga dzintara (un arī derīga) tiek gatavots presētais dzintars.

Pavisam atsevišķs stāsts ir par dzintarskābi, kuru no dzintara iegūst kopš 16. gadsimta.

Pazīstama ir dzintara eļļa un dzintara laka. Iepriekš jau pieminēju dzintara laku, tagad mazliet par eļļu.

Pirmo reizi dzintara eļļa tika iegūta jau 12. gs. destilācijas ceļā. Pazīstams ir arī cits dzin-tara eļļas variants.

Dzintars šķīst eļļā. Tiesa – lēni. Ja proporcija ir 1:3 eļļas labā, tad istabas temperatūrā pie-sātināta eļļa jāgaida apmēram gadu. Karsējot šķīšanas process notiek ātrāk, taču tur ir savas nianses. Dažās eļļās paaugstinātās tempera-tūrās veidojas kaitīgi savienojumi, tāpēc pret pašdarbību dzintara eļļas gatavošanā vajadzētu izturēties piesardzīgi.

Dzintara eļļa tika izmantota kā koka anti-septiķis, tagad tās vietā nākuši sintētiski koka konstrukciju aizsarglīdzekļi.

Atvainojiet, nepieminēju vēl vienu dzintara lakas pielietojumu, proti, koka jahtu un laivu būvniecībā. Jau pieminētās dzintara lakas elastības pēc tiešām vislabākais koka daļu pārklājums panākams, tās lakojo ar dzintara laku.

Dzintara spirts. Precīzāk – dzintara šķīdums spirtā. Tiek pārdots un ieteikts dažādām kaitēm, kosmētikā. Akadēmisku vai ticamu pētījumu rezultātus neizdevās atrast. Vismaz tādu, uz kuriem vērts atsaukties, arī neatradu. Pieņēmumus apskatīsim vēlāk.

DZINTARSKĀBE

Visvērtīgākais no dzintara iegūtais savienojums ir dzintarskābe jeb divvērtīgā butānskābe. E363 – tā tad izmantojama pārtikā. Savu vārdu ieguva no izejvielas – 1546. gadā Georgs Agrikola pirmo reizi ieguva dzintarskābi, dzintaru sausā veidā destilējot. Atkārtošu – Baltijas dzintarā ir līdz 8% dzintarskābes. Ķīmiskā formula: $C_4H_6O_4$. Pēc savas uzbūves piederīga vitamīnu grupai. Organismā dzintarskābe veic ļoti nozīmīgu funkciju – piedalās šūnu elpošanas procesos (Krebsa cikls). Ļoti liela loma dzintarskābei ir hemoglobīna veidošanās procesā un paātrina

Satura rādītājs

Priekšvārds	5
Darbnīcā.....	9
Kā visādi gadās	53
Intervija pašam ar sevi	132
Dzintars.....	139
Kā taisa biznesu?.....	190
Atsauksme	203
Gutachten.....	205